VALGA

MALEVA TEATAJA

Toimetus ja talitus: Valgas, Kesk tän. 7/9. Maleva staap. Telefon 51.

Ilmub kaks korda kuus. Tellimise hind: Aastas 1 kroon, 1/2 aastas 60 senti.

Kuulutuste hind: Kuulutuse küljel 4 senti millimeeter 1 veerul. Tekstis 8 senti millim. ühel veerul. Kaitseliitlastele 50 prots. hinnaalandusega.

Tellimisi võtavad vastu: Maleva instruktorid, kõik päälikud ja naiskodukaitse jaoskondade juhatused.

Nr. 8 (29). | **1. mail 1930. a.** | **II. aastakäik.**

Kaitseliidu ülema ringkiri
kõigile malevate päälikutele.

Meie tänapäeva elus esineb teatud faktorina tööpuudus, mis meeli kohati ärevil hoiab ja ise lahendamist nõuab.

Teame, et seda on püütud valitsusvõimude poolt jõukohaselt lahendada.

Minule tundub, et paiguti ka malevad siin mõndagi ära teha suudaksivad.

Näitusena selgitan mõtet:

Teame, et Petserimaalt kevadel paljud tööotsijad sisemaale rändavad. Neid võib näha teedel — külast — külla, talust — tallu käimas ja end tööle pakkumas. Samal ajal vajavad sisemaa talupidajad tööjõude ja ei tea kust seda leida.

Ühesõnaga — mõlemad pooled otsivad, kuid pahatihti — üks ei leia üht, — teine teist.

Tuleks asja organiseerida, kui teiste poolt see seni tehtud pole.

Näib, et malevad oma „teatajate“ kaudu võiks siin abiks olla.

Ütleme — Petseri malevas registreeritakse tööotsijaid, teatades oma maleva teatajas, — ja registreeritute nimekiri saadetakse, näiteks, Võru, Valga, Tartumaa, Sakalamaa jne. malevatesse. Seal avaldatakse see maleva teatajates — ja tööandjad võiks sealt leida, keda otsivad. Maleva staabid võiks siin kontakti loomises kaasa aidata. Abi oleks antud ja ka loetaks ehk „teatajaid'ki“ rohkem.

Seda mõtet ülestõstes, — loodan, et malevad kokkulepivad üksikasjades.

Algatuse panen Petseri maleva pääle.

Et aeg hiline, — tuleks rutata.

J. ROSKA
Kindral - major.

A. BALDER
Kolonel - leitnant.
Peastaabi ülema k. t.

Ringkiri kõigile üksuste päälikutele ja malevlastele.

On hakanud korduma sagedased nähtused, kus isikud lahkuvad kaitseliidust, jättes tagasiandmata tema käes oleva kaitseliidu varustuse s. o. vintpüssi, padrunid, liikmekaardi j. n. e. On juhuseid, kus isik on lahkunud üksusest juba paar aastat tagasi, mil sõjaväkke läks, nüüd sõjaväest tagasi tulles, ei astunud aga enam kaitseliitu, kuid kaitseliidu varustus, mis temale alguses väljaanti, on senini temalt tagasi toomata. Seda kurba juhust võib nimetada kõige rohkem selle isiku lohakuseks, kes oma varustust lahkumise korral ise ära ei too, niisamuti ka vastava üksuse relvurpääliku, rühma, jao või mõne teise pääliku lohakuseks, kelle ülesanne on relvade ja lahkunud malevlaste registreerimine.

Et ülevaltähendatud asjaolusi ette ei tuleks, on kõige rohkem selle eest vastutajad malevlased ise. Iga malevlane peab teadma, et lahkumise korral on tema kosustatud otsekohe oma relva, padruneid ja liikmekaarti pääliku kätte või üksuse staapi ära andma, kellelt ta need saanud. Samuti peab iga kaitseliitlane teadma, et kaitseliidust lahkumisel ei tohi tema oma kodus sõjaväe vintpüssi lubata pidada, missuguse teo eest võib ta kohtu alla langeda ja saada vastava karistuse.

On isegi juhuseid, kus lahkunud kaitseliitlane oma varustust mitmekordsete meeletuletuste peale tagasi ei too, muidu kui tuleb selleks politsei abi paluda.

Sarnased asjaolud kaitseliidu varustuse ümberkäimisega, peavad üksustes kaduma. Teatan kõigile kaitseliitlastele, et lahkumise korral peab iga kaitseliitlane otsekohe oma relva ja muu varustuse vastavale päälikule ära andma, vastasel korral s. o. lubata sõjariista pidamise eest, võetakse ta kohtulikule vastutusele. Ja üksuste päälikutel valvata, oma korralduste kaudu rühma ja jao päälikutele, et lahkunud kaitseliitlastelt saaks kohe käest ära võetud kaitseliidu varustus.

J. Hiob
major
Valga maleva päälik

R. Kivimägi
maleva sekretär

Nr. 229. 28. IV. 30.

Teadaanne kõigile üksuste päälikutele naiskoduk. jaoskondadele.

Tuletan veel kord meele, et üksused. kus senini veel peakoosolekud pidamata, et need ära peetakse tingimata enne 15. maid s. a. Ja kõigil üksuste päälikutel 15. maiks saata maleva staapi erasummade aruanded, möödunud aastal erasummade eest ostetud inventaari nimekiri, padrunite äratarvitamise aruanded ja peakoosolekute protokollid.

J. Hiob
major
Valga maleva päälik.

R. Kivimägi
maleva sekretär

Teadaanne laskuritele

Esilaskusite akselbandid on valmis. Neid võivad laskurid tellida maleva staabi kaudu. Hind Kr. 3.— Proove võib näha maleva staabist.

Küttide akselbandid saavad valmis mai kuul.

Maleva staap.

Käsukiri Valga linna malevkonnale.

Nr. 7.

Valgas, 28. aprillil 1930. a.

§ 1.

Alljärgnevad malevlased lugeda malevkonnast lahkunuteks ja nimekirjast kustutada, arvates 14. aprillist s. a.:

Boris Kõiv, Elmar Talvik ja Eduard Aller, kaitseväkke sundaega teenima mineku puhul.

Alus: juhatuse koosoleku protokoll № 1. p. IV.

§ 2.

Alljärgnevad kodanikud lugeda malevkonna kooseisu vastuvõetuks, arvates 14. aprillist s. a., ja määran:

I kompaniisse, III rühma: August Jaani pg. Palo, elukoht Lai tn. 15.

Alus: juhatuse koosoleku protokoll № 1. p. VI.

§ 3.

Malevlane Alfred Glück on oma elukoha muutnud ja Kungla tän. 6 elama asunud. Teen teatavaks rühma päälikuile vastavate märkuste tegemiseks nimekirjades.

Õiendus: lauajuhend № 54.

L. Pallon
kapten,
malevkonna päälik.

Laatre ratsa rühmale.

18. mail on Laatre ümbruses suur sõda Valga linna malevkonnaga. Selleks päevaks tuleb kõigil ratsameestel omad sadulad ja rakmed korda seadida, et mingisuguseid äpardusi ette ei tuleks. Nagu alati, nii ka siis, tulge kogumisele viimseni. Katsuge tagasi hoida tööst neid hobuseid, kellega manöövrisse tulete. Kogumiseks koha ja kellaaja määran 15 mai

Maleva Teataja numbris, mida hoolega jälgida tuleb. Rühmapäälikul eeltööd tegema hakata puuduste kõrvaldamiseks, mis võiksid ees olla.

F. Fuchs
Sangaste malevkonna eskadroni päälik.

Teadaanne Valga linna malevkonnale.

13. mail s. a. kell 7 õhtul on maleva staabis malevkonna aasta peakoosolek M. Teatajas № 7 avaldatud päevakorra järele, millest kõiki liikmeid palun osavõtta.

L. Pallon
kapten
Valga linna malevk. päälik.

Tõrva kompaniile.

Jüriöö mälestuseks 4. mail s. a. palun kõigil kompanii malevlasel koguda Tõrva Tuletõrje seltsimaja juure kell 9.30 õhtul ilma relvadeta, kust algab ühine rongikäik tõrvikutega.

Kompanii päälik.

Teadaanne Keeni rühmale.

Keeni rühmale peetakse laskeharjutused 4. ja 18. mail. Ilmuda laskerajale kell 10 hom. Kaasavõttes relva, laskeraamatu ja relva puhastusabinõud.

A. Mädarõigas
Laskejuhataja.

Keenis, 28. aprillil.

Teadaanne Keeni rühma kaitseliitlastele.

Kuna laskeosavus sõjaväe püssidest paljudel kaitseliitlastel üsna palju soovida jätab ja sellepärast järjekindel harjutamine laskmises tarvilik on, sõjaväepüssidest laskmine aga kulukas ja mitte igal pool teostatav ei ole sellega seotud hädaohu tõttu ümbruskonnale, siis oleks soovitav, et kaitseliitlased, eriti need kes laskmises end tunnevad mitte kodus olevat, harrastaksid laskmist spordipüssidest. Keeni rühmal on olemas kaks korralikku spordipüssi, milledega laskmine kaitseliitlastel kulukaks minna ei või (üks karp 50 padruniga maksab 75 senti). Sellepärast palun neid kaitseliitlasi, kes soovivad laskmist toimetada spordipüssidest, ilmuda pühapäeval, 11. mail s. a. kell 10,00 Keeni mõisa, sisseseadma laskerada spordipüssist laskmiseks. Edaspidi oleks laskmised spordipüssidest nendel pühapäevadel, millal sõjaväepüssidest laskeharjutusi ei peeta.

H. Warres
Rühma pääliku abi.

№ 19. 28. IV. 30.

Keeni Naiskodukaitse liikmetele ja Keeni rühma malevlastele.

Jüriöö mälestuseks korraldatakse pühapäeval, 4. mail s. a. rongikäik ja selle järele koosviibimine Kiho koolimajas, kusjuures nimetud koosviibimine oleks ühtlasi Naiskodukaitse aastapäeva pühitsemise peoks. Naiskodukaitse liikmeid ja malevlasi, kes nimetud rongikäigust ja koosviibimisest osa võtta soovivad, palutakse ennast üles anda hiljemalt 1. maini s. a. Kodukaitse juhatuse liikmetele, lunastades vastavat kutset. Rongikäigu algus 4. mail kell 19,00 Keeni mõisast, kuhu koguda malevlastel ilma relvata tõrvikute vastuvõtmiseks. Naiskodukaitse liikmetel koguda samaks ajaks Kiho koolimaja juure. Halva ilmaga jääb rongikäik ära ja peetakse ära vaid koosviibimine Kiho koolimajas.

Keeni Naiskodukaitse ja Keeni rühma juhatused.

Teadaanne Jõgeveste rühmale.

Alljärgnevad Jõgeveste rühma malevlased ei ole 1929 a. ühestki kaitseliidu õppustest, laskeharjutusest ega muudest rühma ettevõtetest osavõtnud, sellepärast otsustas rühma juhatus 18. aprillil koosolekul arvata neid toetajateks liikmeteks, arvates käesoleva teadaande ilmumise päevast. Ja neid, kes 1. juuniks s. a. toetajate liikme maksu 2 krooni rühma kassapidajale ära ei ole tasunud, loetakse kaitseliidust lahkunuks:

Rotenbork Voldemar, Sarv Johan, Päss Johan, Kirs Peeter, Treufeldt Jaan, Madisson Jaan. Hendrikson Ado, Laul Johan, Eichenbaum Peeter, Tomson Jaan, Mölder Jaan, Nuuter Jaan, Kotilõim Juhan, Treufeldt Daniel, Einer Peeter, Gross Karl, Kitsing Jüri.

Väljavõte õige.

J. Adamson
Jõgeveste rühma päälik.

Käsukiri Valga malevale

Nr. 9.

28. aprillil 1930. a. Valgas.

§ 1.

Kinnitan Sooru rühma peakoosolekul 30. märtsil s. a. valitud juhatuse 1930./31. a. peale järgmiselt:

Juhatus:

1) Siimon Theodor;
2) Ersto Karl;
3) Uibopuu Eduard.

Kandidaatideks: Uibo Eduard ja Varik Voldm.

Revisjoni komisjon:

1) Saretok Andres;
2) Sööt Jaan;
3) Teder Karl.

Kandidaatideks: Saretok Jaan ja Johanson Eduard.

Õiendus: Ljh. № 200.

§ 2.

Kinnitan Karula kompanii peakoosolekul 13. aprillil s. a. valitud juhatuse 1930./31. a. peale järgmiselt:

Juhatus:

1) Treving Arnold;
2) Kerem Jaan;
3) Viilup Peeter.

Kandidaatideks: Talvik Jaan ja Jlsjan Viktor.

Revisjoni komisjon:

1) Riiga Moorits;
2) Palu Konstantin;
3) Viilup Alfred.

Kandidaatideks: Täht Aleks. ja Sahlit Jakob.

Õiendus: Ljh. № 200.

§ 3.

Kinnitan Kl. Lõve rühma peakoosolekul 6. aprillil 1930. a. valitud juhatuse 1930./31. a. peale järgmiselt:

Juhatus:

1) Sumberg Villem;
2) Arjak Joh.;
3) Schinmann Joh.

Kandidaatideks: Kargaja Ernst ja Kopp August.

Revisjoni komisjon:

1) Saamon Eduard;
2) Dessis Arthur;
3) Siilak Voldemar.

Kandidaatideks: Tõnisson Hans ja Schinmann Eduard.

Õiendus: Ljh. № 200.

§ 4.

Kinnitan Jõgeveste rühma peakoosolekul 6. aprillil s. a. valitud juhatuse 1930./31. a. peale järgmiselt:

Juhatus:

1) Hurt August;
2) Lehepuu Hans;
3) Küla Alfred.

Kandidaatideks: Laamann Arthur ja Hansschmidt Ferdinand.

Revisjoni komisjon:

1) Timmermann August;
2) Tomp Jaak;
3) Kruus Johan.

Kandidaatideks: Nuuter Juh. ja Raas Jaan.

Õiendus: Ljh. № 200.

§ 5.

Kinnitan Patküla rühma peakoosolekul 16. aprillil s. a. valitud juhatuse 1930./31. a. peale järgmiselt:

Juhatus:

1) H. Telling, 2) G. Varol ja 3) M. Hiiop.

Kandidaatideks: J. Sumberg ja K. Sepp.

Revisjoni komisjon:

1) G. Hansson, 2) H. Sommer ja 3) M. Ummer.

Kandidaatideks: M. Käremaa ja M. Vildemann.

Õiendus: Ljh. № 200.

§ 6.

Kinnitan Kuigatsi kompanii peakoosolekul 17. aprillil s. a. valitud juhatuse 1930./31. a. peale järgmiselt:

Juhatus:

1) Oja Joh., 2) Kurg Jaan ja 3) Kapp Vold.

Kandidaatideks: Tapfer Ed. ja Zirk Robert.

Revisjoni komisjon:

1) Jänes Joh., 2) Hermann Peeter ja 3) Unger Richard.

Kandidaatideks: Roosenberg Jaan ja Zirk Joh.

Õiendus: Ljh. № 200.

§ 7.

Kinnitan Holdre rühma peakoosolekul 30. märtsil s. a. valitud juhatuse 1930./31. a. peale järgmiselt:

Juhatus:

1) Kull Eduard, 2) Anniko Aleksander ja 3) Starost Jakob.

Kandidaatideks: Lepp Julius ja Starost Ernst.

Revisjoni komisjon:

1) Isbert Johan, 2) Starost Adolf ja 3) Jentson Eduard.

Kandidaatideks: Junkur Aug. ja Kanter Peeter.

Õiendus: Ljh. № 200.

§ 8.

Kinnitan Leebiku rühma peakoosolekul 13. aprillil s. a. valitud juhatuse 1930./31. a. peale järgmiselt:

Juhatus:

1) Rillo Johannes, 2) Oskar Peedu ja 3) Sild Herm.

Kandidaatideks: Eichenbaum Jaan ja Siik Margus.

Revisjoni komisjon:

1) Konze Elmar, 2) Karl Bergmann ja 3) Saks Märt.

Kandidaatideks: Proosa Joosep ja Kablik Kristjan.

Õiendus: Ljh. № 200.

§ 9.

Kinnitan Laanemetsa rühma peakoosolekul 13. aprillil 1930. a. valitud juhatuse 1930./31. a. peale järgmiselt:

Juhatus:

1) Neumann Eduard, 2) Susi Aleksander ja 3) Akmentin Aleksander.

Kandidaatideks: Peet Voldemar ja Taat Karl.

Revisjoni komisjon:

1) Verev Arnold, 2) Tammi Viktor ja 3) Genzstein Jaan.

Kandidaatideks: Lapp ja Pehlak Karl.

Õiendus: Ljh. № 200.

§ 10.

Kinnitan Koorküla rühma peakoosolekul 6. aprillil s. a. valitud juhatuse 1930./31. a. peale järgmiselt:

Juhatus:

1) Soots Villem, 2) Mihkelbaum Juhan ja 3) Püvi Arnold.

Kandidaatideks: Märtson Karl ja Sulsenberg Karl.

Revisjoni komisjon:

1) Sotter Oskar, 2) Tiivel Jaan ja 3) Vorst Ado.

Kandidaatideks: Loone Jaan ja Kögel Jaan.

Õiendus: Ljh. № 200.

§ 11.

Kinnitan Keeni rühma peakoosolekul 17. aprillil s. a. valitud juhatuse 1930./31. a. peale järgmiselt:

Juhatus:

1) Nirk Johan (Simuna), 2) Saarmann Jaan, 3) Vaher Johan.

Kandidaatideks: Mädarõigas Aleksander ja Vassar August.

Revisjoni komisjon:

1) Vassar Felix, 2) Kirschbaum Aleksander, 3) Nirk Johan (Saksa).

Kandidaatideks: Rekk Karl ja Vassar Jaan.

Õiendus: Ljh. № 200.

§ 12.

Kinnitan Jõgeveste naiskodukaitse jaoskonna peakoosolekul 6. aprillil s. a. valitud juhatuse 1930./31. a. peale järgmiselt:

1) Prl. Toom Hilda — esinaine;
2) „ Mölder Juuli — kirjatoimetaja;
3) „ Petersell — kassapidaja;
4) „ Ristain Ella — juhatuse liige;
5) „ Kirschbaum — „ „

Revisjoni komisjon:

1) Pr. Hendrikson, 2) pr. Orgussaar ja 3) prl. L. Ristain.

Õiendus: Ljh. № 200.

§ 13.

Kinnitan Naiskodukaitse Laatre jaoskonna peakoosolekul 6. aprillil s. a. valitud juhatuse 1930./31. a. peale järgmiselt:

Juhatus:

1) Pr. Gross Ida — esinaine;

2) „ Paju Marta — kirjatoimetaja;
3) prl. Jürisson Hilda — kassapidaja;
4) „ Jürisson Kamilla — juhat. liige;
5) „ Kärk Ida — „ „

Revisjoni komisjon:

1) Prl. Rakso Salme, 2) prl. Ida Kärk ja 3) prl. A. Must.

Õiendus: Ljh. № 200.

§ 14.

Kuigatsi kompanii pääliku k. t. Karl Raudsepp kandis ette, et tema on minu kk. № 8 § 6 kohaselt Kuigatsi kompanii end. päälikult Peeter Kopp'ilt 22. aprillil s. a. vastu võtnud.

Õiendus: Kk. 8. § 6. — 30. a. ja ljh. № 158.

§ 15.

Vabastan Karula kompaniist ratsa rühma pääliku abi kohalt, omal soovil, Nikolai Rästas'e, arvates 11. aprillist s. a.

Õiendus: Ljh. № 218.

§ 16.

Vabastan omal soovil Karula kompaniist rühma pääliku abi kohalt Moorits Riiga, arvates 11. aprillist s. a.

Õiendus: Ljh. Nr. 218.

§ 17.

Vabastan Laatre kompaniist II. rühma pääliku kohalt omal palvel Oskar Oja, arvates 1. maist s. a.

Õiendus: Ljh. Nr. 228.

§ 18.

Kinnitan Laatre kompaniisse II. rühma päälikuks Peeter Treufeldt'i ja temale abiks Jakob Treial'i, arvates 1. maist s. a.

Õiendus: Ljh. Nr. 228.

§ 19.

Jagan Kaagjärve kompanii 4 rühma (3 jalgväe ja 1 ratsarühm) ja kinnitan, arvates 19. aprillist s. a.:

I. rühma päälikuks: Jakob Tavinof'i;
abiks — Villem Treufeldt'i;
II. rhm. päälikuks: Eduard Hitzenbüchler;
abiks — Johan Ispert;
III. rühma päälikuks: Johannes Tuvikene;
abiks — Jakob Sepp;
IV. rühma (ratsa) päälikuks: Jaan Käis;
abiks — Osvald Thalfeldt.

Õiendus: Ljh. Nr. 236.

§ 20.

Kinnitan Kaagjärve kompaniisse ametisse järgmised päälikud, arvates kõiki 19. aprillist s. a.:

1) Komp. majanduspäälikuks — Sööt Johan.
2) Komp. relvurpäälikuks — Pärn Elmar.
3) Komp. propagandapäälikuks — Tuvikene Robert.

Õiendus: Ljh. Nr. 236.

§ 21.

Kinnitan Jõgeveste rühma püstolkuulikuulipilduja toimkonna laskejuhatajaks jaopääliku August Hurt'a, arvates 15. aprillist s. a.

Õiendus: Ljh. 220.

§ 22.

Viin üle elukoha muutmise tõttu Helme rühmast jaopääliku Karl Kõverik'u Tõrva kompaniisse, arvates 23. aprillist s. a. Üksuste päälikutel teha vastavad märkused.

Õiendus: Ljh. Nr. 232

J. Hiob
major
Valga maleva päälik.

Teadaanne välisekskursioonide korraldamise asjus.

Mitmetest naiskodukaitse jaoskondadest on maleva staapi tulnud pärimisi välisekskursioonide korraldamise asjus Soome või Rootsi.

Neil alustel pööras maleva staap järelpärimisega Tallinna Naiskoduk. Keskjuhatuse poole, et kas temal, kui keskasutusel on kavatsus omalt poolt eeloleval suvel mõnda üldist ekskursiooni korraldada.

Naisk. Keskjuhatuselt saadud vastuses teatatakse, et Keskjuhatusel kavatsus ei ole ekskursiooni korraldada eeloleval suvel, soovitatakse selles asjas ühineda teiste organisatsioonidega, kes ekskurs. korraldavad.

J. Hiob
major,
Valga maleva päälik.

R. Kivimägi
sekretär.

Nr. 196. 28. IV. 30.

Teadaanne Jõgeveste rühmale.

Rühma malevlaste vaheline võistlus peetakse 25. mail s. a. rühma lasketiirul (Barklai de Tolli kabeli j.) Võistluse tingimused: kaugus 150 mtr. Märk: 150 mtr. 10 ring. märklaud. Laskmine 3 põhiasendist. Lamades käelt, põlvelt, püsti käelt, igast asendist 5 lasku. Proovilasud 3 pdr. vabast asendist. Varustus: vöörihm, padrunitasku.

Auhindadeks: I k. t. Maleva trafaretid. II. k. t. K. L. rinnamärk. III. k. t. K. L. käelint.

J. Adamson
Jõgeveste rühma päälık.

Teadaanne Sangaste kompaniile.

Teatan, et kontroll laskmine Sangaste kompaniile on pühapäeval 4. mail kell 10 hom. kompanii lasketiirul.

Kompanii õpepäälikul N. Vaheril korraldada lasketiiru kaitse ja julgeolek. Samuti korraldada märklehtede ja padrunite kohaletoomist.

M. Steinfeldt
Sangaste komp. pl. abi.

Ametisse kinnitused

Kinnitan Kaagjärve kompaniisse jaopäälikuteks, arvates 19. aprillist s. a.

I Rühma:

I jaopäälikuks Ernst Jaani p. Täht,
I jaopääliku abiks Arnold Gromuli p. Mednis.
II jaopäälikuks Osvald Hendriku p. Kuplais.
II jaopääliku abiks Jaan-Julini Peetri p. Varlis.

II Rühma:

I jaopäälikuks Ferdinand Jaagu p. Lillipuu.
I jaopääliku ablks August Hansu p. Bergmann
II jaoplk. Augnst Jüri p. Sesmonu.
II jaoplk. abiks Johan Johani p. Siilak.

III Rühma:

I jaopäälikuks Paul Jaani p. Loos.
I jaopääliku abiks Ferdinand Jaani p. Tuvikene.
II jaoplk. Karl Davidi p. Malleus.
II jaopääliku ablks Peeter Peetri p. Gulbe. a.

E. Tuvikene
kompanii päälik

Teadaanne Laanemetsa rühmale

Laanemetsa ja Koikküla malevlastele on laskeharjutused Laanemetsa ja Koikküla lasketiirudel järgmistele päevadele kindlaks määratud:

4. mail laskeharjutus. Kogumine kell 9.
11. mail laskeharjutus. Kogumine kell 9
18. mail kontrolllaskmine ainult Laanemetsa tiirul. Kogumine kell 9.
25. mail laskeharjutus. Kogumine kell 9.

1. juunil on Laanemetsa lasketiirul rühma laskevõistlused auhindadega. Algajate klassile on välja pandud 4 auhinda ja 1 diplooom; II klassis 3 auhinda ja diploom. Laskekatseks on 2-se klassile 200 mtr. 10 ringiline märkleht.

Algajate klassile 100 mtr. 10 ringiline märkleht.

Auhinna omavad ainult need, kes täidavad vähemalt 40% võistlustingimistest.

A. Arras
rühma päälik

„Hõljuv surm" — lahinggaas.

(Järg 2.)

Jlmasõja kestel tarvitatud l.-gaasi omaduste kohaselt võib jagada 4 gruppi.

I. grupp — ärritavad ja pisartekitavad l.-gaasid;
II. grupp — üldmürgitavad l.-gaasid;
III. grupp — lämmastavad "
IV. grupp — söövgaasid.

1. **Ärritavad ja pisartekitavad** l.-gaasid (broombensüül ja adamsiit jne.) kutsuvad inimeses: silmades — pisarate voolu, kõris — köha ja ninas aevastamise ning tativoolu esile. See tähendab, teeb lahingus inimese teatud ajaks lahingvõimetuks; kuna lahingus inimelude arvuga saab otsustatud, kas võit ehk kaotus — sellest näeme, missuguse määratu tähtsuse omab see ilmsüütu gaas lahingus.

2. **Lämmastavad** — kloor, fosgeen jne. lahinggaaside ülesanne on tappa inimene lämbutamise teel. Nad mõjuvad kõri kahepaiksete peale, et need paisteta-

vad üles, pigistavad hinge kõri kinni, purustab kopsus veresoonekesed ja inimene ei saa õhust hapnikku juure — ta lämbub. Lämmastavatest l.-gaasidest kloor on piinav gaas (inimene lämbub pikaldase vintslemise järele), tema olemasolu õhus võib üsna kergesti äratunda, värvi poolest on ta kollakasroheline ja lõhn — vänge. Kloori Ameerikas on tarvitatud ka arstirohuks ja nimelt gripi vastu võitlemiseks. Gripihaiged on koondatud ühte ruumi, kuhu on lastud nõrgas konsentratsioonis kloori — haige on hoitud sarnases ruumis kuni 10 min. ja peale seda haiged on (paranenud) tervenenud, tähendab üks kihvt võib olla teisele vastukihvtiks.

Fosgeen — salajane gaas, tal puhtal kujul ei ole lõhna ega värvi, ta leiti üles Inglise keemiku Davy poolt 1812. a., siis tema saamine oli väga kulukas ja raske (suudeti saada ainult laboratoorsel teel ja vähesel arvul), tema koosseis = vingugaas (Co) + kloor (Clr.). Saadi päikese kiirte mõjul kloorgaasist ja (vingugaasist), süsihapendist pika aja seismisel. Tema omadused on pea sarnased kloorile, kuid sellest 8—10 korda tugevam.

Ameerika kindral Fries toob fosgeeni mõju kohta järgmisi näiteid: a) Jlmasõja ajal oli tarvis sakslastelt äravõtta üht strateegilise tähtsusega küla, mida ennem liitlaste poolt pommitati fosgeen mürskudega (üldse sai väljalastud 3000 klgr. fosgeeni). Pealetung algas hommiku kell 03,00 ajal; ükski pealetungiva poolte sõduritest ei tunnud fosgeeni lõhna. Väeosa viibis sakslaste kaevikute läheduses umbes 3/4 tundi ja ebaedu puhul oma kaevikutesse pöörates mõne tunni pärast 300 sõdurist tehti 236 fosgeeni mõjul lahingvõimetuks.

b) Itaalia keemik katsestamise ajal hingas kogemata fosgeeni ja tundes endal halb olevat, läks värske õhu kätte, jala umbes 5—6 klm. kodu minnes, kadusid mürgituse tundemärgid, oli rõõmus ja lõbus omakste hulgas kuni järgmise keskpäevani, siis umbes 10 min. enne surma tundis endal jälle halb olevat ja suri fosgeeni mürgitusse ära. Sellepärast, ükskõik, millega pole inimene sissehingamise teel mürgitud, ei tohi haigel end väsitada lasta; peab kanderaamil värske õhu kätte viima ja midagi sisseanda (sellest eelpool pikemalt).

c) Katse 1927. a. sügisel Tondil sõjakooli auditooriumis — jänes pandi kinnisesse klaasruumi tugeva fosgeeni konsentratsiooni; jänes oli kogu aeg rahulik ja rõõmus, umbes 20 min. pärast heidab jänes järsku pikali ja ongi surnud. Sellest on näha, et mõningad l.-gaasid on palju inimlikumad tapmise abinõud sõjas kui suurtüki mürsud ja igasugused dum-dum kuulid.

3. **Üldmürgitavad l.-gaasid** — vingugaas, ziaan vesinik jne. — on väga mürgised. Nemad mõjuvad punaste vereliblede peale, need tarretuvad, terve vere ringvool momentaalselt tarretub ja elus olevus on surnud — surm on momentaalne. Inglise lehes „Sidney Mail“ 6. jaan. 1915. a. avaldatud huvitab foto Belgiast, kus pärast pommitamist prantslaste poolt leiti Saksa kaevikutest, mis asus tuulevarjulises kohas, terved read surnukehi ühegi välise haavata („Esmaspäev“ № 51 — 19. XII. 27. a.); mõned istusid, mõned seisid koguni, kuid olid surnud — inimesed olid tarretatud olekus — surnud. Neid ilmasõjas ei saadud tarvitada esiteks tema kalliduse tõttu, teiseks, et ta oli õhust kergem (kuna teised tarvitatavad l.-gaasid olid õhust raskemad), ta aihtus otsekohe õhku — mõjuv oli ainult granaadi lõhkemise momendil ja seegi ainult varjulises kohas.

4. **Sööv- ehk villitajad l.-gaasid** — iperiite ja levisiite — nende omadused on: auruga ja purunenud tolmu näol inimene mürgitada ja vedelas olekus inimeste ja loomade kehale haavu tekitada. Iperiite on Saksa keemik Mayer'i poolt aastal 1866. ülesleitud. Mayer'i meetodil iperiite saavutamine oli väga kallis, alles juut Levenstein'i meetod tegi valmistamise õige lihtsaks ja odavaks. Iperiite koosseis on: väävel, kloor ja etüül alkohol (Cl CH_2 + CH_2) $_2$S.; oma nime on ta saanud Iperni linnast, kus teda liitlaste poolt kõige esiteks tarvitati (lasti välja 1 miljon mürsus 12. aug. 1917. a. 2500 tonni iperiiti). Kui tarvitada iperiiti puhtalt — värvi tal ei ole ja on sinepi lõhnaga, segatult teiste ainetega omab ta tume pruuni värvi ja mädaneva heina lõhna.

(Järgneb).

Vastutav toimetaja: major J. Hiob. Kultuur - Joh. Meisteri trükk, Valgas. Väljaandja: Valga maleva staap.